

Időközi beszámoló

IV. év

2021. 10. 01. - 2022. 09. 30.

Projektazonosító:	K 18 128738	Támogató neve:	NKFIH
A projekt címe:	A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődési modelljeinek vizsgálata a köznevelési rendszer, a szervezet és az egyén szintjén (MoTeL - Models of Teacher Learning)		
Témavezető:	Halász Gábor, a megvalósítás szakmai vezetője: Rapos Nóra		

Szakmai előrehaladás

A negyedik év kiemelt szakmai feladata a hallgatói adatfelvételek megvalósítása és a hallgatói felmérés gyorselemzésének elkészítése volt, a MoTeL pedagógus adatbázisra és az iskolai esettanulmányokra építő tematikus elemzések készítése mellett.

I. Empirikus adatfelvételek és az adatok feldolgozása, részelemzések (kvantitatív)

Képzésben résztvevők kérdőíves adatfelvétele

Az online kérdőíves hallgatói vizsgálat elméleti keretrendszerét a Neveléstudomány 2022/1. számában megjelent publikációban mutattuk be. E keretrendszer épített a MoTeL kutatás fogalmi rendszerére, de kiegészítettük a hallgatói tanulás jellemzőivel. Ennek során a hallgatók eltérő tanulási terének értelmezése hozta a legtöbb újszerű szempontot. A hallgatói vizsgálat kérdőíve így megőrizte a kutatás főbb irányait és a változórendszer főbb elemeit, miközben a hallgatói tanulás sajátosságait is érvényesíthettük benne. A mezoszintű tanulási tér, a képzési program strukturális-szabályozási, illetve tartalmi-kulturális jellemzőit néhány átvett és több új, általunk kidolgozott kérdés alapján vizsgáltuk.

A hallgatói adatfelvételre a 2022. április-május időszakban került sor. A felmérésben osztatlan közismereti tanári szakon nappali és levelező munkarendben tanuló hallgatók vettek részt, akiket az ország összes tanárképzést folytató intézménye vezetőinek megkeresésével, továbbá közösségi médiafelületeken keresztül kértünk fel a kitöltésre. A felhívást több alkalommal megismételtük, a kérdőívet 620 hallgató töltötte ki. A tisztított, legalább 50%-os kitöltöttségű válaszokat tartalmazó országos, nem reprezentatív MoTeL hallgatói adatbázis mintájában 315 tanárszakos hallgató válaszai szerepelnek. A válaszadók 15 felsőoktatási intézmény hallgatói közül kerültek ki, a mintában legnagyobb arányban (32,2%) az ELTE hallgatói vannak jelen. Az adattáblák létrehozása, adattisztítás után 2022 nyár végére készítettük el a felmérés [Gyorsjelentését](#). Az eredmények disszeminálásához [Infografikát](#) is készítettünk.

II. Empirikus adatfelvételek és az adatok feldolgozása, részelemzések (kvalitatív)

Iskolai esettanulmányok készítése

A kutatás 2. évében készített iskolai esettanulmányokat a kutatás 4. évének elején a műhelybeszélgetések szakmai vitái alapján véglegesítettük. Az esettanulmányokat a 2021. évi Országos Neveléstudományi Konferencián egy szimpózium keretében mutattuk be, az egyik tanulmányt pedig egy tanulmánykötetben is publikáltuk (lásd lent).

Fókuszcsoporthoz beszélgetések a képzésben résztvevők körében

A hallgatói adatfelvételt tervező kutatócsoport szakmai indokok miatt az eredetileg tervezett 6-10 fókuszcsoporthoz interjú helyett 20 egyéni interjú felvétele mellett döntött, melyek interjúalanyait az egyéni interjúk eredményei alapján fókuszcsoporthoz interjúban is megkérdezzük. E kvalitatív adatfelvételekhez részletes protokollt készítettünk, a vizsgálandó területek a hallgatói felmérés elméleti keretrendszerében kerültek meghatározásra. Az egyéni interjúkat 2022. május-június időszakban vettük fel. A hangfelvételek átírását követően a nyár

folyamán megkezdődött az interjúk tartalomelemzése a grounded theory módszerének alkalmazásával. A fókuszcsoporthoz interjúkat 2022. decemberében tervezzük felvenni, tartalomelemzését 2022. február 28-ig fogjuk elkészíteni.

III. Összegző elemzések készítése

A 2020. október-2021. február időszakban megvalósított pedagógus adatfelvétel eredményeként létrejött, országos reprezentatív MoTeL pedagógus adatbázis adatainak elemzése jelenleg 14 kutatócsoportban, 16 különböző témában folyik: Esetelemzés, FSZFT elemzés, Tanulási eredmény, Szakmai fejlődés egyéni tényezői és az eredményesség kapcsolata, Reflektivitás, Mester-, mentorpedagógus tanulás, Szervezeti feltételek, Vezető szerepe, Árnyékoktatás, magánoktatás, Digitális attitűd és eszközhasználat, Pályamotiváció, Szakképzés keresztmetszet, Alkalmazkodás a digitális transzformációhoz, Pályakezdő pedagógus, Reflexió és innováció tanítása, Pedagógusok és intézményvezetők együttműködő tanulása. Az elemzések első eredményeit néhány kutatócsoport a 2021. évi Országos Neveléstudományi Konferencián egy szimpózium keretében mutatta be (lásd lent). A már előrehaladott elemzések közül kettő magyar nyelvű publikáció formájában is megjelent a Neveléstudomány 2022/1. számában (lásd lent). A kutatócsoportok közül többen nemzetközi Q1/Q2-es szakmai folyóiratokban is terveznek publikálni.

Az eredeti munkatervben felül, az iskolai esettanulmányok alapján transzverzális témákat (pl. a vezetés szerepe, tanulóközösségek) feldolgozó elemzések is kezdődtek, négy kisebb kutatócsoport keretében. E tanulmányokból magyar nyelvű elektronikus tanulmánykötetet tervezünk megjelentetni.

Projektmenedzsment

A kutatás kezdetén kialakított szakmai vezetés változatlanul működött. A kutatás irányító csoportjában Dr. Halász Gábor témavezetőn kívül három szenior - a pályázatban pillérvezetőként jelölt - kutató vesz részt, akik rendszeresen (havonta-kéthavonta) online megbeszéléseken követik nyomon a kutatás megvalósítását. A projekt operatív irányítását Dr. Rapos Nóra végezte Bükki Eszter kutatási asszisztens közreműködésével.

Disszemináció

A projekt hátralévő időszakában havi rendszerességű műhelyeket tervezünk, melyeken egy-egy készülő tanulmányt beszélünk meg, külső szakértők meghívásával, akik közül kettőt opponensi véleményezésre is felkérünk. A műhelyek a készülő tanulmányok színvonalának emelése mellett ezáltal disszeminációs célokat is szolgálnak.

A kutatás során létrehozott szakmai anyagokat továbbra is a kutatás belső honlapján osztjuk meg és tároljuk (<https://sites.google.com/view/motelprojekt>). A szakmai munkát kiegészíti a kutatás webes felületének folyamatos fejlesztése (<https://nevtud.ppk.elte.hu/projektek/motel>), ahol a kutatással kapcsolatos híreket és eredményeket jelenítjük meg.

E kétnyelvű (magyar-angol) honlapon az Eredmények menüpont alatt publikáltuk a hallgatói felmérés Gyorsjelentését, valamint az annak fő eredményeit bemutató Infografikát is. E dokumentumokat a ResearchGate oldalán és levelezőlistáján kívül az ELTE Pedagógia és Pszichológia Kar és a Neveléstudományi Intézet hírlevelében, honlapján és közösségi felületein is terjesztettük.

A kutatás eredményeiről hazai és nemzetközi konferenciákon számoltunk be, számszerűleg a tervezett egy előadáshoz képest jóval több alkalommal.

A 2020. november 18-20-án Szegeden hibrid formában megrendezett [Országos Neveléstudományi Konferencián](#) két szimpózium keretében nyolc előadásban mutattuk be a kutatást:

“A MoTeL kutatás (Model of Teacher Learning) eredményei a pedagógusok szakmai fejlődésének és tanulásának komplex értelmezése alapján”

- *A hazai pedagógusok szakmai fejlődésének és tanulásának mintázatai* (Rapos Nóra, Tókos Katalin, Nagy Krisztina, Szivák Judit, Fehérvári Anikó)
- *A pedagógusok tanulásnak értelmezésének lehetőségei egyéni tanulási szituációkban – új módszertani lehetőségek* (Rapos Nóra, Tókos Katalin, Nagy Krisztina, Eszes Fruzsina, Pesti Csilla)
- *A hazai pedagógusok tanulásának szervezeti támogatottsága* (Lénárd Sándor, Urbán Krisztián, Tóth-Pjeczka Katalin, Kovács Ivett)
- *A szakképzésben oktatók szakmai fejlődésének sajátosságai* (Bükki Eszter, Dr. Fehérvári Anikó)

“Szervezeti tanulás jellemzői – a MoTeL kutatás esettanulmányai alapján”

- *A tanárok tanulásának szervezeti kontextusa: a szakmai közösségek tanulási tere* (Kovács Ivett, Pongor-Juhász Orsi, Urbán Krisztián)
- *A tudás tartalmi területei és szerveződésük a közösségi tanulás során* (Kopp Erika, Tókos Kata)
- *A vezetés szerepe az intézményen belüli tanuló szakmai közösségek működésében* (Czető Krisztina, Lénárd Sándor, Tóth Pjeczka Katalin)
- *A szakmai tanulás iskolai esetei a COVID-19 világjárvány idején: előzmények és változások* (Kálmán Orsolya, Eszes Fruzsina, Antoni-Alt Petronella)

A 2022. november 18-20-án Pécsen megrendezendő [Országos Neveléstudományi Konferencián](#) is bemutatjuk a kutatás eredményeit *“A MoTeL kutatás (Model of Teacher Learning) új eredményei a pedagógusok szakmai fejlődésének és tanulásának komplex értelmezése alapján”* szimpózium keretében, négy előadásban:

- *A vezetés szerepe a pedagógusok tanulásának támogatásában* (Lénárd Sándor, Tóth-Pjeczka Katalin, Horváth László)
- *A szakképzésben oktatók tanulási nézetei és motivációi* (Bükki Eszter, Fehérvári Anikó)
- *A kezdő tanárok szakmai fejlődése és tanulása* (Péter Petra - Szivák Judit - Rapos Nóra - Takácsné Kárász Judit)
- *A hazai pedagógushallgatók szakmai fejlődésének és tanulásának mintázatai* (Rapos Nóra, Tókos Katalin, Nagy Krisztina, Eszes Fruzsina, Czirfusz Dóra)

Az ONK előadásokon túl a következő előadásokban számoltunk be a MoTeL kutatás eredményeiről:

- Halász, G. (2022). *Képzés és gyakorlat: partnerség a pedagógusok fejlődésében*. Előadás [“A mai magyar tanárképzés helyzete és problémái”](#) címmel a Magyar Tudományos Akadémián megrendezett tanácskozáson. Budapest, 2022. június 9.
- Rapos, N. (2022). *A tanuló tanár*. Előadás [“A mai magyar tanárképzés helyzete és problémái”](#) címmel a Magyar Tudományos Akadémián megrendezett tanácskozáson. Budapest, 2022. június 9.
- Rapos, N. (2022). *Kényszer, vagy lehetőség? A tanulás mint szakmai erőforrás*. Plenáris előadás az [“Iskola a határon III. Neveléstudományi és Neveléslektani Konferencia”](#) c. konferencián. Sárospatak, 2022. május 19.
- Fehérvári, A., Bükki, E. (2022). *Professional learning patterns of teachers working in Hungarian VET schools*. Online előadás [“Teacher Training in Europe – Challenges, problems and solutions”](#) JMC-FrEE konferencián. 2022. június 24.

Az elmúlt év során a kutatás eredményeiből született publikációk:

- Tóth, Á. N., & Szivák, J. (2022). Theoretical framework model (TFM) for examining the professional development of teachers. *International Journal of Instruction*, 15(3), 733-750. <https://doi.org/10.29333/iji.2022.15340a>
- Rapos, N., Tókos, K., Nagy, K., Eszes, F., & Horváth, L. (2022). **A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésének és tanulásának komplexitása.** *Neveléstudomány*, 2022/1, 7-36. <https://doi.org/10.21549/NTNY.36.2022.1.1>
- Lénárd, S., Szivák, J., Urbán, K., Tóth-Pjeczka, K., & Horváth, L. (2022). **Tanulószerkezeti jellemzők és a pedagógusok tanulása a hazai köznevelési rendszerben.** *Neveléstudomány*, 2022/1, 37-52. <https://doi.org/10.21549/NTNY.36.2022.1.2>
- Rapos, N., Tókos, K., Eszes, F., & Nagy, K. (2022). **Tanárszakos hallgatók szakmai fejlődését és tanulását meghatározó kontextuális elemek és vizsgálati lehetőségeik.** *Neveléstudomány*, 2022/1, 53-81. <https://doi.org/10.21549/NTNY.36.2022.1.3>
- Lénárd, S., Czető, K., Antoni-Ajt, P. (2022). A PEDAGÓGUSOK FOLYAMATOS SZAKMAI FEJLŐDÉSI MODELLJEINEK VIZSGÁLATA – egy iskolai esettanulmány eredményei. In Rónay, Z., Fazekas, Á., Horváth, L., Kálmán, O. (szerk.) (2022). *Keresni az újat szüntelen... Tanulmánykötet Halász Gábor tiszteletére.* ELTE PPK - L'Harmattan Kiadó. 110-132.

A publikációkról hírt adtunk a kutatás levelezőlistáján és az intézeti és kari disszeminációs felületeken (honlap, facebook, hírlevél).

A kutatás témavezetője 2022. október 4-én az Inforádióknak a tanárképzés korszerűségéről adott [interjújában](#) a MoTeL kutatás eredményeiről is beszámolt.